

Bestudeer een regenworm!

Seizoen: vanaf na een paar warme lentedagen

Doelgroep: kinderen van 4 tot 10 jaar

Benodigheden:

- Loeppotje (28 beschikbaar in de uitleenpost)
- Tuinschepje
- Eventueel een plankje

Zo doe je het:

1. Met een schepje woel je op een plekje een groentebed of in de wei een beetje grond om. In de wei gaat dat het best in een molshoop; daar heeft iemand anders voor jou al door de zoden heen geworsteld. Al na een paar centimeter moet je een regenworm tegenkomen. Maar pas op: doe het erg voorzichtig want anders heb je met je schepje al per ongeluk een regenworm in tweeën gedeeld.
2. Je kunt ook een steen omdraaien. Je hebt grote kans dat je daaronder, naast andere lichtschuwe collega's, ook een regenworm aantreft.
3. Je kunt een regenworm ook uit de grond lokken door ze te laten denken dat het regent. Duw hiervoor het plankje schuin in de grond en trommel er een poosje op met je vingers. De regenwormen zullen denken dat het regent en naar bovenkomen om niet te verdrinken in hun ondergrondse gangen.
4. Als je regen niet erg vindt, is het nog gemakkelijker. Dan wemelt het op de straat en de weg vanzelf van de regenwormen.
5. In elk geval doe je de worm met behulp van een stokje in het loeppotje. Bekijk hem eerst 'in zijn blootje' en doe dan wat aarde in het potje. Met het vergrootglas in het deksel kun je dan bestuderen, hoe de regenworm zich langs de rand van het potje door de aarde heen vreet. Let op! Regenwormen kunnen niet tegen daglicht! Als ze daar te lang aan bloot gesteld worden, gaan ze dood!
6. Laat de regenworm vervolgens weer los waar je hem gevangen hebt.

Deze activiteit komt uit 'Het Bugbox Boek', in dit boekje vind je nog veel andere leuke ideetjes voor het bestuderen van kleine beestjes met je loeppotje.

Gblinddoekt een boom herkennen.

Leeftijd: 6-100 jaar

Tijdsduur: 15-30 minuten

Materiaal: blinddoeken (25 beschikbaar in de uitleenpost)

Randvoorwaarden: een plek met meerdere bomen (geen stuiken), weinig ondergroei van braam of brandnetel, deelnemers moeten verantwoordelijkheid voor de ander aankunnen.

Uit een hele rij eiken is toch die ene eik met de knoest op de stam te herkennen. Zo leren kinderen dat je juist door de bomen je weg in het bos kunt vinden. Het is een kennismaking met een boom op een zintuigelijke manier, waardoor de ervaring indringend is. De werkvorm heeft een duidelijke sociale component: je moet samenwerken en je bent verantwoordelijk voor elkaar. Zorg voor een stille beginplek te midden van een flink aantal bomen, zonder al te veel braam of brandnetel. **Verdeel de groep in tweetallen. Één van beide krijgt een blinddoek om en wordt rondgedraaid om de oriëntatie in de war te brengen. De gblinddoekte wordt voorzichtig (in rustig tempo), sturend aan de schouders, naar een boom geleid.** De begeleider stopt ruim op tijd, om botsingen te voorkomen. Hier aangekomen vraagt de begeleider de 'blinde' om de handen naar voren te steken, naar de stam. **De gblinddoekte bevoelt rustig de stam,** van de voet tot zo hoog als hij kan en eromheen. Let op de dikte van de stam, bobbels, takjes, rare vormen etc. **Wanneer de voeler klaar is, wordt deze teruggebracht naar de startplek en gaat de blinddoek af. Nu is het de kunst om de gevoelde boom terug te vinden.** Het gaat niet om boomsoorten, maar om individuele kenmerken.

Als je denkt jou boom te hebben gevonden, ga je eerst even voelen om te controleren of dit klopt. Dan pas vraag je aan je begeleider of het inderdaad zo is. Kom je er moeilijk uit? Dan kan de begeleider je helpen door je te herinneren aan specifiek gevoelde kenmerken.

Na afloop wissel je van positie. De nieuwe begeleider kiest natuurlijk een andere boom. Bij voldoende enthousiasme kun je een aantal malen wisselen. Of je kunt doorgaan op een nieuwe plek. Soms is het nodig om een begrenzing van de boomherkenplek aan te geven, zodat de kinderen niet te ver gaan dwalen.

Deze activiteit komt uit het boek 'Rupsen horen poepen' waarin veel leuke activiteiten staan om de natuur te beleven met al je zintuigen.

De boomtoppenwandeling

Leeftijd: 8-100 jaar

Tijdsduur: +/- 15 minuten

Materiaal: spiegeltjes (30 beschikbaar in de uitleenpost)

Randvoorwaarden: terrein met bomen en open plekken, niet bij zware regenval, bij helder weer niet rond het middaguur (de zon schijnt dan recht op de spiegel), geen honden uitlaatplek kiezen.

Je maakt een wandeling met een rij kinderen achter elkaar en een begeleider voorop (maximaal 8 kinderen of 14 volwassenen per treintje). De deelnemers hebben in een hand een spiegel en met de andere hand houden ze de schouder van de voorganger vast. De spiegel rust zachtjes tegen de brug van de neus. Niet onder de neus, dan beslaat hij, en niet te hoog want je moet er wel in kunnen kijken. De deelnemers zien de looproute niet (dat doet de begeleider wonder spiegel), maar ervaren de tocht door de 'bovenwereld'.

Het lopen gaat langzaam en zonder hindernissen. De begeleider zorgt voor een afwisselend terrein met zowel open als gesloten plekken. Het is sfeervol om onder de bomen te beginnen en op een open plek te eindigen. Deze werkvorm is rustig, er wordt weinig bij gepraat en de nadruk ligt op de verwondering. Rennen met een spiegel mag niet: het is gevaarlijk en verpest de sfeer. Het eventueel uitwisselen van ervaringen kan na afloop. Het is een zeer krachtige werkvorm, omdat de schoonheid van de lucht en de boomkruinen veel verbazing oproept.

Deze activiteit komt uit het boek 'Rupsen horen poepen' waarin veel leuke activiteiten staan om de natuur te beleven met al je zintuigen.

Vissen in poelen en stroompjes

Benodigheden:

- visnetje (25 beschikbaar in de uitleenpost)
- ruime opvangbak (5 onderzoeksbakken in uitleenpost)
- kleinere opvangbakjes zoals jampotten
- loeppotje (28 beschikbaar in de uitleenpost)
- oude kwasten en lepels
- een natuurgids of zoekkaarten, als je wilt weten wat je precies hebt gevangen.
  - (diverse zoekkaarten beschikbaar)

Een poel of sloot kiezen: slootjes en poelen met helder water en een weelderige omliggende vegetatie hebben de rijkste fauna. Zorg ervoor dat de kinderen op een veilige manier, zonder er in te glijden of vallen, hun schepnet door het water kunnen halen. De oever van de poel of sloot moet niet te hoog zijn of glooiend aflopen. Soms hebben vijvers een speciaal aangelegde steiger om met een schepnet te kunnen vissen. Kies een plek waar de oever niet al te dicht begroeid is, vermijd plekken met veel zwerfvuil of tekenen van milieuvuiling.

Hoe gebruik je een schepnet?

- vul een grote emmer en een paar kleinere emmertjes of potjes met water uit het slootje of poeltje. Zet ze op een vlakke ondergrond bij de waterkant klaar om de vangsten erin te doen.
- Vraag de kinderen goed te kijken of ze iets hebben gevangen. Het water kan wemelen van minuscule diertjes zoals watervlooien die je op het eerste gezicht over het hoofd kunt zien.
- Dit is het moment om het net of de zeef in stelling te brengen. Haal hem langzaam en zachtjes door het water, vlak langs de oeverplanten waartussen zich diertjes kunnen schuilhouden. Probeer zo min mogelijk modder mee te pakken.
- Leeg het net of de zeef door het rustig binnenstebuiten te keren en in het water van de grootste emmer of pot uit te spoelen. Laat de zaak een paar minuten rusten om eventuele modder of slib te laten bezinken en kijk van dichtbij of je iets hebt gevangen.
- Wijs kinderen erop dat ze hun vangst heel voorzichtig moeten behandelen en hem zo min mogelijk moeten aanraken. Veel levende waterwezens houden het buiten het water niet lang uit.
- Breng met een kwastje of lepeltje een deel van je vangst over naar een kleiner potje met schoner water.
- Probeer stukjes waterplant uit te spoelen in de emmer : de kans bestaat dat ook hier beestjes in verborgen zitten.
- In ondiepe poelen of stroompjes kun je voorzichtig eventuele aanwezige stenen oplichten om te kijken of er beestjes onder zitten zoals kokerjuffers (larven van de schietmot). Leg de stenen altijd weer terug zoals je ze hebt aangetroffen.
- Gooi als je klaar bent al het water terug in de sloot of poel en zet planten en dieren weer terug op hun vindplaats en spoel de netten, emmers en potjes zorgvuldig uit.

Deze activiteit komt uit het boek 'Ga buiten spelen! Op avontuur in de natuur', hierin vind je nog vele avontuurlijke activiteiten voor alle jaargetijden en elk tijdstip van de dag – en zelfs 's nachts!.

Je eigen wandelkaart

Benodigheden: papier, potlood en schrijfplankjes. (Beschikbaar in de uitleenpost)

Na een leuke wandeling denk je: die wandeling zou ik nog een keer willen maken. Of je wil je later herinneren wat je op die wandeling hebt gezien. Dat kan: maak tijdens je wandeling een rechtelijnkaart.

Meer dan een potlood, een blad papier en eventueel een schrijfplankje heb je niet nodig. Je zet onderaan op je blad een stip: dat is je vertrekpunt. De route die je volgt, geef je weer als een rechte lijn vanaf die stip, naar de bovenkant van je blad. Je rechtelijnkaart wordt dus van onder naar boven gelezen.

Links en rechts van de lijn teken je streepjes voor elke zijweg van de route die je volgt. Zo krijg je een visgraatpatroon op je blad.

Als je dus rechtdoor loopt en links een ander pad ziet, teken je links van je lijn een streepje. Als je dat pad naar links inslaat teken je rechts van de lijn een streepje. Want het pad dat je oorspronkelijk volgde laat je dan 'rechts liggen'. Dit lijkt ingewikkeld, maar is het niet.

Op de rechtelijnkaart kan je ook alle opmerkelijke zaken aanduiden die je onderweg tegenkomt: een grote eik, een kapelletje, een beekje, een struik met bosbessen....

Doe je wandeling nog eens over, maar gebruik dan enkel je kaart. Of laat een vriendje de wandeling doen met je kaart. Vertrek op de stip en sla alle strepen links en rechts van je rechte lijn over. Vind je de weg?

Deze activiteit komt uit het boek 'De boom in! Een groen doeboek voor ravotters, speurneuzen en knutselaars', een boek boordevol leuke activiteiten en originele doe-tips om met het hele gezin, je vriendjes of je klas het bos beter te leren kennen.

Activiteiten met bomen

Benodigheden:

- boomhoogtemeter (3 beschikbaar in de uitleenpost)
- stethoscoop (10 beschikbaar)
- meetlint (17 beschikbaar)
- zoekkaart 'bomen aan de hand van bladeren herkennen'(10 beschikbaar)

Met deze materialen kun je bomen uitgebreid bestuderen. **Meet de hoogte** met de boomhoogtemeter (de gebruiksaanwijzing zit er bij), **meet de dikte** met een meetlint en **bepaal de boomsoort met de zoekkaart**.

Luister naar de sapstroom.

In maart kan je de sapstroom in een boomstam horen. Je kiest een boom met een gladde schors, bijvoorbeeld een berk. Je legt je oor op de schors en blijft heel stil. Met een beetje geluk kan je het water horen stromen. Dat stroomt van de wortels naar de bladeren. Er zitten voedingsstoffen in die de boom gebruikt om te groeien en te bloeien. Als je een stethoscoop zou kunnen gebruiken is de kans groter dat je de sapstroom hoort.

Hoe oud is die boom?

De leeftijd van een geveld boom kan je te weten komen door de jaarringen te tellen. Sommige jaarringen zijn smaller of breder dan andere. In een regenjaar maakt de boom brede ringen aan. In droge jaren groeien bomen minder snel en liggen de ringen dichter bij elkaar. Een jaarring bestaat uit een lichtgekleurd deel (lentegroei) en een donkergekleurd deel (zomergroei).

Is er geen geveld stam om jaarringen te tellen? Je kan ook de leeftijd van een levende boom schatten. Dat doe je zo:

1. je kiest een boom
2. je meet vanaf de grond ongeveer 150 cm.
3. op die plek meet je met een lintmeter de omtrek in cm.
4. dit getal deel je door 2,5.

Deze activiteiten komt uit het boek 'De boom in! Een groen doeboek voor ravotters, speurneuzen en knutselaars', een boek boordevol leuke activiteiten en originele doe-tips om met het hele gezin, je vriendjes of je klas het bos beter te leren kennen.

Koken met noten (herfst) en andere dingen uit het landschap!

Op je wandeling door het bos vind je op de grond ook heel wat lekkers. Wat dacht je van een echte bosmaaltijd? Op het menu: een paar hazel- en beukenootjes als borrelhapje, gevolgd door een soepje van zelfgeraapte kastanjes, met daarna een pasta met notenpesto en als toetje een heerlijke pudding van kastanjes. Of verras je mama en papa met een kopje eikelkoffie.

Hieronder vind je het recept voor kastanjesoep. De andere gerechtjes en nog veel meer vind je terug in het boek 'De boom in! Een groen doeboek voor ravotters, speurneuzen en knutselaars'. Nog meer ideeën voor koken met ingrediënten uit de natuur vind je in het boek 'lekker landschap'!

Kastanjesoep

Dit heb je nodig:

- 400 g tamme kastanjes
- Water om de kastanjes te koken
- Een scheutje olijfolie
- 1 ui
- Een beetje tijm en nootmuskaat
- 1 bouillonblokje (bij voorkeur een kruidentuiltje) in 1 l water.

Dit moet je gebruiken:

- weegschaal
- kookpot
- snijplank
- aardappelmesje
- vergiet
- maatbeker
- houten lepel
- mixer

Zo maak je het:

1. Maak bovenaan de kastanjes een diepe inkerving met het aardappelmes.
2. Zet de kastanjes in de kookpot onder water en laat ze 5 minuten koken. Let erop dat ze zeker niet te lang koken, want dan worden ze te plat en dat pelt niet makkelijk. Kook ze ook niet te kort, want dan krijg je er de pelletjes niet vlot af.
3. Giet ze af in het vergiet. Pellen maar!
4. Kook de gepelde kastanjes samen met het bouillonwater en de tijm 10 minuten lang.
5. Mix alles en voeg naar smaak nootmuskaat toe.